

Joop Admiraal
met een kinderkroutje
in een grote rol

THEATER

EDWARD DE TWEEDE ALS STERVENDE ZWAAN

Prachtig spel van acteurs in tutu

Een vrouwelijke koning: af en toe is Joop Admiraal als Edward de Tweede een vrouwelijke vorst. Zoals hij in een verstilde pose op het toneel staat, fragiel, kwetsbaar, met een soort kinderkroutje op z'n smalle blonde hoofd, ontroert hij ook, omdat hij bij al het mannelijke geweld van zijn tijd geen raad weet met zijn verliefdheid op Gaveston, zijn vriend en minnaar.

Het drama *Edward de Tweede* is van de veel te jong gestorven tijdgenoot van Shakespeare, Christopher Marlowe. Het is een koningsdrama dat, anders dan bijvoorbeeld koning Lear, niet over macht en onmacht gaat, maar over liefde. Een koning wil met zijn vriend leven en hij vindt dat hij het recht heeft dat te doen. Zijn regering wil het niet en vermoordt de vriend. De koning neemt een nieuwe vriend. Zijn koningin neemt een minnaar, die, dat is begrijpelijk, zelf tot koning gekroond wil worden. Samen veroveren ze het land en vermoorden de koning.

De vertaalster van het stuk, Janine Brogt, geeft het simpel aan: de menselijke neiging om eigenbelang te stellen boven algemeen belang; lust boven plicht; het egocentrisme van de kindelijke onschuld leidt in *Edward de Tweede* tot totale destructie. Wat overblijft is een ouderloos kind, Edward de Derde, dat huilend orde moet scheppen in de chaos waarin zijn ouders hem hebben achtergelaten.

Jan Ritsema neemt als regisseur revanche voor zijn eerste voorstelling bij toneelgroep Amsterdam: *Boom in de tropen* van Mishima. Afstand en epiek maken plaats voor emotie en lyriek in een bijna choreografische voorstelling van Edward de Tweede. Elf acteurs treden aan, gestoken in witte tutu's en hoge schoenen, zwarte kistjes met korte witte sokken. Tien spelen in het stuk mannenrollen. De enige vrouwenrol is voor Gijs de Lange, hij speelt koningin Isabella.

In eerste instantie is het effect van die uitmontering zowel verbluffend als potsierlijk tegelijk. Je bent alle kaders

van tradities en gewenning kwijt. Jan Ritsema verstoort het evenwicht in je hart en je hoofd. Hij plaatst veldheren, ridders, soldaten, prelaten, ministers met al hun ongenueanceerde hardheid en benepen gedrag en moraal rond twee, of eigenlijk drie mannen, die zich buiten dat gedrag stellen, die tegendraads zijn.

In de tutu's zijn het geen tantes van Charlie geworden en evenmin voorlopers van Madame Arthur. Ze accentueren de volstrekte buitenissigheid van een openlijke homofiele verhouding in die dagen. Ze accentueren ook de hardheid van het drama.

De scène tussen Joop Admiraal als koning en Pierre Bokma die als zijn vriend Gaveston afscheid moet nemen is heel indrukwekkend: bijna twee stervende zwanen, geknakt al, wetend dat die liefde niet kan en dat die openlijke verhouding de dood betekent.

De moord op Gaveston is een verheving van die scène: Pierre Bokma kronkelend op de grond in een verstoorde, ietwat vertraagde dodendans. Wat in het begin van de voorstelling, die anderhalf uur zonder onderbreking duurt, nog met ironie en hilariteit wordt weergegeven wordt langzamerhand afgebroken: wat blijft is een ontluisterde koning die in de gewelven van de Tower crepeert en uiteindelijk als een varken aan het spit wordt geregen, waarna hij sterft.

Het ligt aan het grote talent van Joop Admiraal dat die scène zo ontroerend overkomt. Dat vergeet je niet snel net zoals de spelprestaties van de andere acteurs.

Jan Paul Bresser ■

TELEVISIE

ARMOE, ARMOE

Talkshows: zouteloos, lafhartig en nietszeggend

'Kijk Corry, jij bent onze huisvrouw. Als je niks weet, gewoon zeggen. Geeft niks. U, meneer Schoor, bent de rechtse bal. U moet zo formeel mogelijk spreken, het liefst met twee woorden. En jij Barbara, bent onze semi-progressieve gespreksdeelnemer. Jij moet bij uitstek gestalte geven aan ons adagium "niks weten, maar overall een mening over hebben".'

Zo ongeveer, stel ik me voor, zullen de

instructies luiden aan de leden van het panel dat alweer enige tijd optreedt in het programma van Sonja Barend. Ze vertegenwoordigen de stem des volks, maar zijn door het bij voortdurende uitbraken van clichés en hun voorspelbare reacties nu al karikaturen van zichzelf geworden.

Sonja verschuilt zich lafhartig achter dit panel: niet gewaardeerde gasten, zoals de paranormale kwakzwalver An-